**Evropski parlament**
2024-2029

*Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve*
*predsednica*

8.9.2025

Johan Van Overtveldt
predsednik
Odbor za proračun
BRUSELJ

Zadeva: Mnenje o uporabi Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce na podlagi vloge Belgije – EGF/2025/001 BE/BelGaN (2025/0198(BUD))

Spoštovani gospod predsednik!

Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve je bil v okviru postopka iz naslova zadolžen, da pripravi mnenje in ga predloži vašemu odboru. Odbor je na seji 2. septembra 2025 sklenil, da bo mnenje poslal v obliki pisma.

Vprašanje je obravnaval na seji dne 8. septembra 2025. Na tej seji je sklenil, da bo mnenje, navedeno v nadaljevanju, predložil Odboru za proračun kot pristojnemu odboru.

S spoštovanjem.

Li Andersson

## MNENJE

A. ker je Belgija 21. februarja 2025 vložila vlogo za uporabo Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce (ESPG) v skladu s členom 8(1) Uredbe (EU) 2021/691 (uredba o ESPG) zaradi presežnih delavcev v podjetju BelGaN BV (BelGaN) v Belgiji v gospodarskem sektorju, razvrščenem v oddelek 26 NACE po reviziji 2 (proizvodnja računalniških, elektronskih in optičnih izdelkov); ker je do odpuščanj v podjetju BelGaN prišlo v regiji na ravni NUTS 2 v pokrajini Oost-Vlaanderen (BE23);

B. Belgija je predložila vlogo v skladu z merilom za pomoč iz člena 4(2) točka (a) uredbe (EU) 2021/691, ki zahteva prenehanje opravljanja dejavnosti za vsaj 200 presežnih delavcev v štirimesečnem referenčnem obdobju (v tem primeru od 31. julija 2024 do 30. novembra 2024) v podjetju v državi članici, vključno s presežnimi delavci pri dobaviteljih ali proizvajalcih v poproizvodni fazi in/ali samozaposlenimi osebami, ki so prenehale opravljati dejavnost; ker je Komisija vlogo ocenila in v skladu z vsemi veljavnimi določbami uredbe o ESPG ugotovila, da so pogoji za finančni prispevek iz ESPG izpolnjeni;

C. ker se vloga nanaša na 417 presežnih delavcev (upravičencev), ki so prenehali opravljati dejavnost v zgoraj navedenih gospodarskih sektorjih;

D. ker je Komisija je 26. avgusta 2025 Parlamentu in Svetu predložila predlog sklepa o uporabi sredstev ESPG v korist Belgije, da bi vsem odpuščenim delavcem (417 ciljnim upravičencem) pomagala pri ponovni vključitvi na trg dela;

E. ker je presežke sprožil stečaj podjetja BelGaN; ker je podjetje BelGaN v Oudenaardu prevzelo proizvodne ter raziskovalne in razvojne zmogljivosti podjetja Onsemi, proizvajalca polprevodnikov iz ZDA, da bi spodbudilo napredek tehnologij čipov na osnovi galijevega nitrida (v nadaljnjem besedilu: GaN); ker ima GaN ima velik potencial v industriji polprevodnikov, saj zagotavlja znatne izboljšave pri delovanju in učinkovitosti v primerjavi s tradicionalnimi čipi na osnovi silicija; podjetje BelGaN, ki se je predstavljalo kot proizvajalec polprevodnikov za avtomobilski sektor, je dejavno iskalo nove vlagatelje, da bi spodbudilo svoj kapitalsko intenziven prehod s proizvajalca čipov na osnovi silicija na proizvajalca čipov na osnovi galijevega nitrida; ker obeti glede GaN niso bili dovolj, da bi se podjetje obdržalo nad vodo in je podjetje BelGaN leta 2023 utrpelo finančne težave, pri čemer je pri 55 milijonih EUR prihodkov zaradi naraščajočih stroškov energije, kemikalij in dela zabeležilo čisto izgubo v višini 8,3 milijona EUR; ker podjetju ni uspelo zagotoviti potrebnih naložb in je sčasoma propadlo: podjetje BelGaN je prenehalo poslovati in 30. julija 2024 vložilo predlog za stečaj, zaradi česar je bilo odpuščenih 417 delavcev;

F. ker se v Belgiji število stečajev od leta 2022 povečuje; ker je leta 2024 predlog za stečaj vložilo več kot 11 000 podjetij, od tega 57 % v Flandriji, kar je največ od leta 2013; ker je bilo posledično izgubljenih 32 566 delovnih mest (59 % v Flandriji), kar je 18,3 % več kot leta 2023; ker nedavna prestrukturiranja, kot so presežki v podjetjih Van Hool, Sappy in Purmo, za katera je Belgija zaprosila za podporo iz ESPG, vplivajo na flamski trg dela, saj se je odpiranje delovnih mest v industriji zmanjšalo;

G. ker je Oudenaarde območje, ki ga je odpuščanje presežnih delavcev v podjetju BelGaN najbolj prizadelo. ker se je število brezposelnih iskalcev zaposlitve v Oudenaardu decembra 2024 povečalo za 9 % v primerjavi s predhodnim letom; ker je bilo povečanje zlasti izrazito med visoko usposobljenimi in srednje usposobljenimi brezposelnimi delavci (+ 13,5 % oziroma + 12,9 %), v primerjavi s 3 % med nizko usposobljenimi delavci; ker se je v Oudenaardu število prostih delovnih mest, ki so jih delodajalci sporočili flamski službi za zaposlovanje in poklicno usposabljanje (VDAB), v letu 2024 zmanjšalo za 17,7 % v primerjavi s predhodnim letom; ker je število novih delovnih mest sledilo istemu trendu zmanjševanja, in se je leta 2024 zmanjšalo za 21,8 % v primerjavi z letom 2023 oziroma za 32,4 %, če se upoštevajo samo industrijski poklici, kar kaže na oslabitev trga dela; ker po navedbah službe VDAB kombinacija starajoče se delovne sile in pomanjkanja zanimanja mladih za STEM (naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika) otežuje nadomeščanje upokojenih delavcev na delovnih mestih v industriji, kar bi lahko pomenilo prednost za nekdanje zaposlene v podjetju BelGaN, ki iščejo delo;

H. ker je bil stečaj podjetja BelGaN nepričakovan; v dogovoru s predstavniki delavcev, in sicer z Belgijsko splošno zvezo delavcev (ABVV) in Zvezo krščanskih sindikatov (ACV), se je služba VDAB odločila, da bo takoj začela izvajati ukrepe za delavce, namesto da bi čakala na morebiten prevzem; ker so zato priprave lahko potekale le v omejenem obsegu; ker je podjetje Thema Foundries zdaj potrdilo, da bo zasedlo nekdanjo lokacijo BelGaN, in v Flandriji ustanovilo nov center za fotonske čipe; ker bi to lahko ustvarilo nove zaposlitvene možnosti za nekdanje delavce podjetja BelGaN, ki so bili lani odpuščeni in bodo prejeli podporo iz ESPG;

I. ker sredstva ESPG ne presegajo najvišjega letnega zneska 30 milijonov EUR (v cenah iz leta 2018), kot je določeno v členu 8 Uredbe Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 z dne 17. decembra 2020 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, spremenjene z Uredbo Sveta (EU, Euratom) 2024/765 z dne 29. februarja 2024;

zato Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve poziva Odbor za proračun kot pristojni odbor, naj v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. želi spomniti, da je namen ESPG izkazovati solidarnost z upravičenci in jih podpirati; meni, da bi morali biti finančni prispevki iz ESPG prvenstveno usmerjeni k aktivnim ukrepom na trgu dela in prilagojenim storitvam, s katerimi bi se upravičenci hitro ponovno vključili v dostojno in trajnostno zaposlitev v svojem prvotnem sektorju ali pa zunaj njega; poudarja, da je delavce pomembno pripraviti na nujno potrebni zeleni in digitalni prehod evropskega gospodarstva in družbe ter jim pri tem pomagati; v zvezi s tem ponovno poudarja, da ima Unija pomembno vlogo pri nudenju potrebnih kvalifikacij za pravičen prehod v skladu z evropskim zelenim dogovorom, tudi s financiranjem iz ESPG;

2. se strinja s Komisijo, da so pogoji iz točke (a) člena 4(2) uredbe o ESPG izpolnjeni in da je Belgija na podlagi te uredbe upravičena do finančnega prispevka v znesku 931 690 EUR, kar je 85 % skupnih stroškov v znesku 1 096 107 EUR, od česar stroški posameznikom prilagojenih storitev znašajo 1 052 607 EUR, stroški priprave, upravljanja, informiranja in obveščanja javnosti ter nadzora in poročanja pa 43 500 EUR;

3. ugotavlja, da je Belgija poročala, da nacionalno delovno pravo o dejavnem upravljanju prestrukturiranja zahteva, da podjetja, ki so v postopku prestrukturiranja, ustanovijo enoto za zaposlovanje, katere namen je delavcem, odpuščenim v okviru kolektivnega odpuščanja, zagotoviti 30 ur storitev iskanja nadomestne zaposlitve v trimesečnem obdobju (60 ur v šestih mesecih za delavce, starejše od 45 let); ker pa se ta pravna obveznost v primeru stečaja ne uporablja, je služba VDAB delavcem zagotovila storitve iskanja nadomestne zaposlitve iz lastnih sredstev;

4. poudarja, da je Belgija potrdila, da ukrepi, za katere bo uporabljen finančni prispevek iz ESPG, ne bodo deležni finančnih prispevkov iz drugih finančnih instrumentov Unije;

5. ugotavlja, da usklajen sveženj prilagojenih ukrepov za delavce zajema naslednje: (a) (a) informativna srečanja, (b) storitve prezaposlovanja (med drugim ocenjevanje digitalnih spretnosti, pomoč pri iskanju zaposlitve ali pomoč pri samozaposlovanju), (c) usposabljanje in preusposabljanje, (d) usposabljanje na delovnem mestu, (e) zaposlitveni sejem, (f) pomoč pri iskanju zaposlitve ter (g) iskanje zaposlitve in usklajevanje ponudbe delovnih mest in povpraševanja po njih;

6. poudarja zlasti pomen člena 7(2) uredbe o ESPG, v skladu s katerim je treba v usklajenem svežnju predvideti prihodnje obete na trgu dela ter potrebna znanja in spretnosti, združljiva s prehodom na trajnostno gospodarstvo, ki bo gospodarno z viri, pri čemer je poseben poudarek na razširjanju znanj in spretnosti, potrebnih v digitalni industrijski dobi; pozdravlja, da usposabljanje na področju IKT in dodatna podpora, predvidena v okviru storitev za iskanje nadomestne zaposlitve, vključujeta ta znanja in spretnosti, zlasti oceno digitalnih znanj in spretnosti, ter možnost izposoje prenosnikov, usposabljanja o njegovi uporabi in odgovorov na vprašanja o digitalnih veščinah;

7. želi opozoriti na možnost, da se v usklajeni sveženj vključijo posebni časovno omejeni ukrepi, med drugim dodatki za nego otroka, kot je določeno v členu 7(2)(b) uredbe o ESPG, da se iskalcem zaposlitve omogoči udeležba v predlaganih dejavnostih.